

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izahaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrletno 80 kr. — Naročnina se pošilja opravnitru v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Zakaj proslavljajo nemški liberalci cesarja Jožefa.

Od česko-pruske meje do Jadranskega morja gibljejo se posebno letos nemški liberalci, slavijo uže blizu 100 let mrtvega cesarja Jožefa in mu stavijo iz železa lite podobe na javnih prostorih.

Zakaj? Zato, ker je cesar Jožef prvi v Avstriji tako vladaril, kakor bi tudi sedaj liberalcem najbolje ugajalo. Čudno, pa zakaj niso ga slavili leta 1870, ko so bili na krmilu? Zakaj ne leta 1880, ko je ravno 100 let bilo od one dobe, ko je cesar Jožef po smrti cesarice Marije Terezije vladarstvo prevzel?

Zakaj ravno letos? No, zato, ker se je takrat liberalcem dobro godilo, ter niso potrebovali nobenih takšnih rogovilstev. Leta 1880 pa še niso verovali, da jim je minister grof Taaffe izkopal globok grob. A sedaj sprevidijo, da ne spležejo kmalu na konja, da se jim kot ustavovernim liberalcem bliža politična smrt.

Avstrija krenola je drugo pot. A temu se ustavljajo, kolikor mogoče. Razsajajo, upijajo, žugajo, laskajo, jočejo se in tulijo čem hujše tem boljše. Kakor umirajoči nemirno z rokami in prsti krili okolo sebe, zaletavojo se z zadnjo močjo v ministerstvo grof Taaffejevo, ki začinja vsem narodom avstrijskim biti pravično.

Poprijeli so se toraj slovitega spomina na cesarja Jožefa, ga začeli neizmerno hvaliti, češ: vi gospodje, ki imate sedaj v Avstriji prvo besedo, pogledjte na vzgled slovitega cesarja Jožefa in spoznajte, da ne umete Avstrije prav vladariti, zato pa odstopite in pustite nam zopet do krmila! Toda grof Taaffe se ne gane z mesta, če še tudi 300 podob Jožefovih postavijo. Med nemškimi liberalci je gotovo mnogo takšnih mož, ki so prepričani, da imajo prav ter mislijo, da bode Avstrija brez nemškega liberalizma nesrečna.

Tudi cesar Jožef se je bil iz branja fran-

cozkih knjig: Voltaira, Buffona, Rousseauja, Allamberta itd. navzel tedajšnjega francoskega liberalizma, ter je komaj čakal, da postane vladar in poskusi avstrijske narode osrečiti s vladarstvom po liberalnih načelih. To je razvidno iz njegovih pisem.

On je pristrčno želel blagor svojim narodom. Hotel jih je srečneje napraviti. Toda v sredstvih se je zmotil. Kajti kriva je bila misel, da je v osrečenje narodov treba upliv sv. katoliške vere in Cerkve skrciti, kriva je bila misel, da je za obstanek Avstrije treba vsem deželam pravice pobrati in na Dunaji centralizacijo ustanoviti, kriva je naposled bila misel, da je Avstrijo mogoče le takrat srečno in uspešno vladariti, ako se vsi nenemški narodi hitrej ko mogoče ponemčijo ali germanizirajo.

Te misli, te nazore je cesar Jožef imel za resnične in blagonosne, ter je celih 10 let na vso moč prizadeval si, da jih povsod v djansko veljavnost uvede. Ali bilo je zastonj. Od Belgije do Erdelskega bilo je vse nezadovoljno; Ogrji so se začeli puntati, na Českem je vrelo, Tirolci so godrnjali, Belgijanci pa cesarske uradnike pregnali in vojake zajeli. V tej stiski se je cesar Jožef obrnil celó do papeža, naj mu pomaga, saj v Belgiji, da bogate dežele ne zgubi. Dalje je dne 28. januarja 1790 preklical svoje naredbe in 3 tedne potem umrl.

Cesar Jožef se je toraj sam moral prepričati, da Avstrije ni mogoče po liberalnih načelih osrečiti z zatirovanjem katoličanstva, s strogo centralizacijo in brezobzirno germanizacijo. Treba je druge poti. Vendar naši nemški liberalci niso prišli in zvečinoma tudi priti nočejo do tega prepričanja. Zato so celih 20 let, ko se jim je leta 1860 posrečilo pritišati do krmila, Avstrijo skušali osrečiti s podobnim trojnim liberalizmom pa zopet ni šlo.

Svitli cesar Franc Jožef so gledó na zunanje in znotranje razmere spoznali, da z nemškimi

liberalci ni mogoče cesarstvo ohraniti mogočno, zadovoljno in srečno.

Zato so poklicali ministra Taaffeja, ki je pomagal pri volitvah za državni zbor nemške liberalce in kričače potisnoli v manjšino. Vsled tega je prenehala prejšnja borba zoper katol. Cerkvo, centralizacija ni več tako napeta, kakor pod liberalci, in slovanskim narodom se ne žuga iz Dunaja z brezobzirno germanizacijo.

Naši nemški liberalci pa mislijo, da bodo to dvojno velikansko, nesreč polno skušnjo izbrisali s hvalisanjem tega, kar je cesar Jožef res dobrega dognal. Kmetom je res pomagal, a ne za vsem. Ostali so grajščakom še podložni, dokler se niso z rešitvijo popolnem odkupili v letih 1850—60. Zmote nemških liberalcev o pravem poklici Avstrije so tolike in tako dopričane, da niti blizu misliti več ni, da bi še kedaj kdo resno skušal z njimi računati. Zato so pa tudi z najnovejšim slavljenjem cesarja Jožefa si prav slabo ustregli. Vlada jim sicer otročjega veselja ni hotela kaliti, pa njeni uradniki se nikder niso udeležili službeno, duhovniki tudi ne.

Če je kateri med liberalce smuknil, storil je to na lastno roko. Baron Hackelberg se je nad tem, sicer srečno pri kupici vina, kaj hudo razsrdil: kričaje zakaj se niso vladini organi udeležili. No, ti organi so se zglasili, ko so mu „Cillierco“ konfiscirali, ker je preveč njegovega govora objavila. Le nekateri učitelji in profesorji, zlasti pa celjske gimnazije ravnatelj g. dr. Svoboda se je drznil službeno iti k svečanosti in tudi dijake vlačiti za seboj. Slovenci pa so popolnem izostali, le nekateri nemškutarji so se prištulili in pomagali zoper sedanjo vrlo ministerstvo rogoviliti. O njih pa velja: odpustite jim, niso vedeli, kaj so delali.

Nemški liberalci slavijo tedaj cesarja Jožefa zato, ker je liberalno vladaril, centraliziral in narode germaniziral, ter mislijo s takšnimi hrupnimi demonstracijami ministerstvu grof Taaffejevemu neprilik delati. Ali to upanje je prazno in vsa demonstracija bo kmalu pozabljena!

Desterniški.

Gospodarske stvari.

Zimska salata.

To salato imenujemo „zimsko“ zavoljo tega, ker se le v poznem poletju poseje in presaja in ker pod milim nebom prezimuje. Imamo dvojno sorto žolto in rujavo. Poslednja je trdnjša in se mrazu bolje v bran postavlja, kakor prva. Če se pa simo tamo nasad zimske salate ne obnese tako, kakor je želeli, ima ta neprilika svoj povod v tem, da so bile sadike za prezimovanje ali prevelike ali premajhne. Ako po dolgi topli jeseni pozna zima nastopi, tako

so se posajene salatne sadike preveč za- in razrastle in ne morejo več zime brez škode prenesti, in lahko pozebejo. Kar se pa tudi takim sadikam rado pripeti, ki so po hladni in kratki jeseni premajhne in preslabe v zimo prišle. Da se tem neprilikam nasproti pride, je treba seme v obrokih od 12—18 dnevov posejati in sicer prvo posejatev konca avgusta. Brž ko najhujši mraz ponehavati začne, se odeja s salate sname, gredice očistijo in vzrahljajo in močno pognojé. Pri ugodnih vremenskih razmerah se more drugo spomlad taka zimska salata najmanj 3—4 tedne prej porezavati, kakor poletna salata, ktere sadike so se še le spomladi sadile.

Francoski sir: fromage de Brie.

Ta sir se visoko obraja pa tudi drago plačuje. Praša se kako se nareja. Toplo mleko izpod krave zjutraj vzame se in s smetano od mleka od poprejšnega večera pomeša in na 30—35° C. segreje. Takemu segretemu mleku se pridene sirišča. Dokler da se mleko do cela vsiri, ostane trdno pokrito. Da se sirovina od sirodke popolnoma odloči, se mora krepko predelati in pregnesti in v podobe stlačiti. Ti kolači ali hlebi so 30 centimetrov široki in po 4 centimetre visoki. Ko se je sirovina v podobe stlačila, se te pokrijejo s pripravno desko in ta s kako težko stvarjo najboljše s snažnimi kameni obloži. Ko se je sirodka odtekla, se siri vzamejo iz podob in v druge jednake podobe vsade, ki so s čistim platnom prekrute. Vsake pol ure se siri nekoliko stisnejo in to stiskavanje toliko krat ponovi, kolikor krat se v 36 urah zgoditi more. Poslednjič se sir še brez platna uro dolgo stiskava in potem ob obeh plateh s soljo vtete, kar se po 24 urah ponovi. Po treh dneh se siri obrišejo in suhi v sod med 10 centimetrov debele plasti iz drobno rezane slame polože. Ta sod se postavi na hladen prostor in tam pusti, da se siri v njem godnjajo, kar se v kakih 6 tednih zgodi. Misli se, da je sir jeseni narejen najboljši, prej ko ne, ker je ob tem času toplota in hlad precej enakomerna.

Sadjerejsko društvo za spodnji Štajer

se je 5. nov. t. l. ustanovilo pri sv. Juriji ob južnej železnici: V ravnateljstvo so izvoljeni gospodje: dr. Ipavio, predsednik, vitez Berks, grajščak, namestnik, V. Jarc, učitelj, tajnik; Praunseis, trgovec, blagajnik; Bizjak (Pečovček), od svitlega cesarja z zlatim križcem obdarovani sadjerejec v Teharskej fari, Franc Lenček, veliki posestnik na Blanici pri Sevnici, in Miha Vošnjak, inženir v Celji, odborniki. Društvena pravila in pristopnice se kmalu natisnejo in razpošljejo. „Slov. Gospodar“ bode glasilo novemu društvu. Kot ustanovniki so vstopili: g. Fr. Lenček, Miha Vošnjak, dr. Josip Serbec. Pri občnem zboru navzoča bila sta tudi